

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 37/22
Møtedato: 10.5.2022
Journalnummer: 2022/1550

Ny strategi for Det juridiske fakultet

Fakultetets strategi [Juridisk fyrstårn – regionalt, nasjonalt og internasjonalt](#) varer ut 2022. Fakultetet ønsker å planlegge langsiktig for perioden 2023-2030, i tråd med den overordnede strategien til UiB. Det skal imidlertid velges et nytt dekanat og et nytt styre i 2025 som må ha anledning til å gjøre kursendringer. Det legges derfor opp til at strategien skal vurderes og evt. revideres i 2026.

Arbeidet med ny strategi for fakultetet vil gå parallelt med UiB sin strategiprosess som offisielt startet i februar 2022 etter [vedtak i universitetsstyret 02.02.2022](#). Det tas sikte på at arbeidet med UiB sin strategi slutføres på første styremøte i 2023, og fakultetet satser på å vedta sin strategi på ett av de første fakultetsstyremøtene etter at arbeidet sentralt er avsluttet, dvs. i mars/april 2023.

Strategiprosessen ved fakultetet foreslås organisert som et prosjekt. En mindre prosjektgruppe bestående av faglig og administrativt ansatte skal koordinere prosessen, innhente kunnskapsgrunnlag, gjøre nødvendige analyser og skrive tekster og vil også ta faglige vurderinger og sikre fremdrift. Det foreslås at prodekan for forskning og visedekan for undervisning inngår i prosjektgruppen for å sikre faglig forankring fra forsknings- og studiesiden. Det foreslås videre at seniorrådgiver Ingrid Birce Müftüoglu får det administrative ansvaret for prosjektgruppen, herunder ansvaret for å koordinere prosessen. Det foreslås også at det blir etablert et rådgivende organ som gir innspill til prosessen, innhold i strategien og hvem som bør involveres av ansatte, studenter og eksterne i drøfting av ulike deler av strategien. Det rådgivende organet vil ideelt være sammensatt av tre fast vitenskapelig ansatte, to i midlertidig stilling, to fra administrasjonen, to studenter som oppnevnes i samråd med JSU og en ekstern.

Forslaget til organisering av strategiarbeidet som beskrevet i denne saken ble vedtatt i SU og FU 26. april.

Forslag til vedtak:

Forslaget til organisering av strategiarbeidet godkjennes i tråd med de kommentarer som kom frem i møtet.

Karl Harald Søvig

Dekan

Øystein L. Iversen

fakultetsdirektør

INMU/03.05.2022

Vedlegg:

Saksfremstilling av strategiprosessen

Saksframstilling styresak 37/22

Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030

Arbeidet med strategien skal balansere interne grunnverdier og eksterne forventninger, bevaring og fornyelse, rettsdisiplinenes egenart og endringsbehov i fagene i møte med samfunnsutfordringer. Akademisk frihet og faglig autonomi, kritisk tenkning og vitenskapelig redelighet er grunnsteiner som den nye strategien vil bygge på. Målet er et samlende verdi- og styringsdokument som gjenspeiler grunnaktiviteten og fakultetets rolle på universitetet og i samfunnet.

Hovedmomenter fra forrige strategiperiode

Strategien 2016-2022 vektlegger balansen mellom utdanning og forskning. Å sikre bredden i rettsdisiplinene gjennom utvikling av solide fagmiljøer i en trygg og attraktiv organisasjon har vært i fokus. Satsing på forskerlinjen, videreutvikling av forskerutdanningen, forskerrekruttering og karriereoppfølging for unge forskere har bygget opp under målet å styrke koblingen mellom utdanning og forskning i solide fagmiljøer.

Parallelt har fakultetet satsset på å utvikle fagmiljø i verdensklasse. Styrking av (radikale) tverrfaglige samarbeid, internasjonale nettverk, forskningssamarbeid med andre institusjoner i rettslivet og bidrag til samfunnsutfordringer i utdanning og forskning har bygget opp under hovedmålet om høy kvalitet. Koblingen til UiBs strategiske satsinger (hav, klima og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer) og målrettet søknadsaktivitet har først og fremst vært verktøy for vekst i fagmiljøene. Men orienteringen mot utfordringsdrevet forskning og eksternfinansiert virksomhet har også bidratt til å synliggjøre rettsvitenskapens relevans i tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeid.

Økt etterspørsel etter juridisk ekspertkompetanse henger sammen med økt bevissthet på tvers av academia, politikk og samfunn, om at kunnskapsbaserte løsninger på komplekse samfunnsutfordringene avhenger av juridisk forskning på de rettslige strukturene og reguleringene, som de siste 20 årene har blitt mer komplekse og kjennetegnes av grunnleggende endringer som har skjedd og skjer i høyt tempo.

Prosjekt-, formidlings og nettverksaktivitet for å møte etterspørselen er basert på høy innsats fra forskerne. I de siste ti-årsperioder har den akademiske staben bare økt med fire fast ansatte mens antallet studenter og studietilbud og oppfølgingsansvar øker. Forholdstallet mellom student og ansatt ligger på rundt 1:50¹, mens den internasjonale normen for et juridisk lærested av høy kvalitet ligger på rundt 1:20. I JUREVAL-rapporten ble det understreket at fakultetet «står i en sårbar situasjon med

¹ Etter egne beregninger var forholdstallet per 2019 1:49,89. DBHs beregning er betraktelig lavere med 1:29,75. Men når DBH benytter stillingskoder tilhørende undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger i motsetning til teknisk og administrative stillinger gir det ikke et reelt bilde av undervisningsbelastninger ved fakultetet. I egne beregninger fjernet vi dekaner og senket undervisningsprosenten på postdok, stipendiat og vitenskapelig assistent. Fakultetet fikk gjennomslag for sin beregning i JUREVAL.

begrensede økonomiske ressurser (...) det virker som fakultetet er underbemannet og trenger flere ansatte.»

Ubalansen mellom etterspørsel og ressurser er bunnlinjen i utfordringsbildet for fakultetet i kommende periode. I utviklingen av ny strategi må det økende behovet for rettsvitenskap i grunnforskning, temabasert forskning og anvendt forskning, sees i forhold til undervisningsbelastningen, en ressurstilgang som ikke er bærekraftig og det faktum at juss per i dag ikke har en reell posisjon i forskningspolitiske satsinger og programmer i det eksternfinansielle landskapet.

Forskningspolitiske prosesser av relevans for fakultetet

Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028* setter kursen for forskningspolitikken og investeringene i forskning og høyere utdanning. Langtidsplanen vil styrke konkurransekraft og innovasjonsevne, rette innsatsen mot å møte store samfunnsutfordringer og utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet. De prioriterte feltene er hav, klima, miljø og miljøvennlig energi, fornyelse i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester, muliggjørende og industrielle teknologier og samfunnssikkerhet og samhørighet i en globalisert verden.

Et annet grunnleggende dokument er revidert universitets- og høgskolelov som ble vedtatt i mai 2021. Karl Harald Søvig var sentral i Aune-utvalget som utarbeidet forslaget. Departementet tar sikte på å fremme utkast til ny lov i løpet av 2023. Videre har kunnskapsdepartementet markert satsingen på forskerrekuttering og karriereutvikling en egen strategi, som institusjonene følger opp på ulikt vis. UiB har etablert karrieresenteret UiB FERD med tett kobling til grunnenhetene.

Ellers har det i løpet av de siste årene kommet en rekke utredninger som kan føre til endringer i UH-sektoren. Hatlen-utvalgets rapport *Finansiering av universiteter og høyskoler* foreslår ny finansieringsmodell med færre indikatorer og mer vekt på utviklingsavtalen. Utvalget foreslår bl.a. å øke andelen finansiering gjennom rammebevilgningen, og redusere den resultatbaserte finansieringen ved å fjerne indikatorene knyttet til publisering, utveksling og gradsfullføring. Utvalget foreslår også å knytte noe finansiering til utviklingsavtalene. Kierulf-utvalgets NOU 2022:2 *Akademisk yringsfrihet* foreslår både lovfesting av og økt bevisstgjøring om akademisk yringsfrihet og -kultur. Fakultetet vil spille inn til begge rapportene. Endelige versjoner vil med sikkerhet påvirke prioriteringer i sektoren, noe fakultetet må ta hensyn til i arbeidet med langsiktige målsetninger.

Meld. St. 19 (2020-2021) *Styring av statlige universiteter og høyskoler* har utredet hvordan statlige universiteter og høyskoler kan innfri hele bredden av politiske mål for forskning og utdanning. Bunnlinjen er institusjonell handlefrihet for å hegne om den akademiske friheten. Fakultetet må særlig ta hensyn til anbefalingen om å tildele gradsrettigheter innenfor rettsvitenskap til de institusjonene som får akkreditering av

NOKUT. Finansiering av nye studieplasser vil muligvis påvirke ressurs situasjonen ved De juridiske fakultetene. Videre vil kvaliteten på den nasjonale profesjonsutdanningen i juss som per i dag er forvaltet av UiO, UiT og UiB måtte drøftes.

Meld. St. 14 (2019– 2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet* og Meld. St. 16 (2020–2021) *Utdanning for omstilling: Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning* signaliserer ambisjoner om å åpne universitetene i større grad for livslang læring og sikre god dekning av studietilbud for hele landet. Bakgrunnen for kompetansesatsingen er behovet for omstilling og høy og oppdatert kompetanse i arbeidslivet. Profesjonsutdanningen har relevans for en rekke yrker der juridiske ekspertkompetanse er ettertraktet. Fakultetet bør være bevisst mulighetene i de kompetansepoltiske satsingene og ha en strategisk tilnærming til utdanning utover masterstudiet.

En sentral utfordring for fakultetets planlegging framover er at rettsvitenskap er organisert under samfunnsvitenskap i UHR-sektoren. Det påvirker graden av synlighet som fagområdet har i Langtidsplanen og andre sentrale forskningspolitiske dokumenter. At rettsvitenskap gjennomgående går under radaren, gir på den ene siden handlingsfrihet. På den andre siden er det avgjørende at jussen rolle i kunnskapsutviklingen beskrives eksplisitt i policydokumenter, programutvikling og i den interne samtalen på UH-institusjonene. Man kan ikke snakke om fornyelse, bærekraftig utvikling og innovasjon uten å legge til grunn en kunnskapsramme om rettslige forutsetninger og betydningen av lovgiving.

Kunnskapsgrunnlag

En strategiprosess skal bygge på en evaluering av måloppnåelse i og erfaringer fra forrige strategiperiode. Fakultetets deltakelse i evalueringen av rettsvitenskapelig forskning i Norge (JUREVAL) gir både en intern (egenevalueringsrapporten) og en ekstern (komiteens evalueringsrapporter) evaluering av fakultetets aktiviteter, produksjon og ressurs situasjon i forrige ti-års periode.

I fakultetets innspill til evalueringsprosessen stilte vi spørsmål ved komiteens konklusjon om at ressurs situasjonen for rettsvitenskapelig forskning er tilfredsstillende. Sett fra UiB sitt perspektiv møter ikke dagens ressurs situasjon behovet for oppbygging av solide fagmiljøer på tvers av rettsdisipliner, som blant annet er nødvendig for å møte økt tverrfaglig og tverrsektoriell etterspørsel etter juridisk forskning. Fakultetet hadde sammen med dekanen ved UiO og forskningsdekanen ved UiT et oppfølgingsmøte med Forskningsrådet den 28.4.22 om videre oppfølging av JUREVAL. Innspillene i møtet vil inngå fakultetets vurdering av hvilke resultater fra JUREVAL det vil være relevant å bygge videre på i strategiprosessen

UiB FRAM-rapporten om rammer for kvalitet i forskning og det videre arbeidet med utredning av hovedutfordringen «tid til forskning» er også et kunnskapsmateriale som er verdifullt for utvikling av strategien.

Videre vil fakultetets solide portefølje med innspill til sentrale forskningspolitiske prosesser bidra til kunnskapsbasen. Blant annet er følgende innspill er relevante:

- Innspill til Nasjonal strategi for rekruttering og forskerkarrierer
- Innspill til Nasjonal veileder for akademiske karriereløp
- Innspill til Stortingsmelding Energi for arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser
- Innspill til Nasjonal forsknings- og innovasjonsstrategi for ny klimavennlig energiteknologi (energi 21)
- Innspill til norsk deltakelse i det europeiske forskningssamarbeidet
- Revidering av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028
- Revidering av porteføljeplanen for Humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådet
- Revidering av de temabaserte porteføljeplanene i Forskningsrådet

Hovedbudskapet i samtlige rapporter og innspill er behovet for økt bevissthet om rettsvitenskapens avgjørende rolle for bærekraftig utvikling og omstilling. For å styrke rollen til rettsvitenskap ytterligere kan det være relevant å drøfte/utrede følgende punkter i forbindelse med ny strategi:

- Ressurssituasjonen ved de juridiske fakultetene
- Rammene for utvikling av kvalitet for rettsvitenskapelig utdanning og forskning
- Særlige utfordringer knyttet til forskningsetikk og samfunnsansvar i rettsvitenskapen
- Koblingen mellom høy impact og potensiell innovasjon
- Mangfold for institusjonsutvikling og kvalitet i utdanning og forskning

Organisering

Når saken var oppe i SU bemerket utvalget at utdanningssiden må være like fremtredende som forskningssiden i det kommende strategiarbeidet. Det skal være representanter fra «begge sider» i prosjektgruppen og i arbeidet med strategien skal koblingene mellom utdanning og forskning vektlegges.

Forslag til medlemmer i strategiprojektet og i det rådgivende organet vil sammen med framdriftsplan og milepæler presenteres på neste fakultetsstyremøte.

Følgende punkter er relevante for videre organisering:

- I arbeidet med strategien vil ansatte involveres der det er behov for innspill og erfaringer. Det vil kalles inn til gruppemøter, individuelle møter og/eller allmøter. Det skal ikke medføre merarbeid for de som engasjerer seg utenom

å dele erfaringer og kunnskaper i møter, eventuelt se gjennom møtereferater og påse at innspillene brukes på riktig måte i utkast til strategien.

- Det lages en egen nettside for strategiprosessen der kunnskapsgrunnlaget, oppdateringer og saker til FU/SU og fakultetsstyret legges ut
- Det utvikles en kommunikasjonsplan for å sikre gjennomsiktighet i prosessen
- Det nasjonale symposiet om kvalitet i juridisk forskning som arrangeres ved fakultetet 3. november blir et ledd i strategiarbeidet
- Det arrangeres to allmøter i perioden: Ett innspillsmøte tidlig i prosessen for å drøfte behov, ønsker og visjoner for ny periode, så ett møte når utkast av ny strategi foreligger.
- Det gis to løypemeldinger til FU/SU og fakultetsstyret før endelig versjon skal vedtas våren 2023.